

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
В Державі Свободи і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$12.00	One year	\$12.00
На пів року	\$6.50	Six months	\$6.50
На три місяці	\$3.50	Three months	\$3.50
Число з понеділка (з англійською частинкою):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	\$3.00	One year	\$3.00
На пів року	\$2.00	Six months	\$2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕРОЗУМНЕ ГАСЛО

Передвиборча акція, яка тепер ведеться в Англії, зійшла зі шляху, який був заповіданий на самому її початку. Тоді піднято розумну думку, щоб в агітації залишити закордонні справи на боці, а обмежитись до внутрішніх проблем, бо якраз на цьому полі заходять найбільші різниці між Партією Праці, яка при владі, та Консервативною Партією, яка надіється зміни, себто перемоги при виборах. Однак так не сталося і то з вини лівого крила Партії Праці, яке очолює Анонін Беван. Він завдає найбільше клопоту не так консерватистам, як своїм поміркованим партійникам, а зокрема премієрові Атлі.

Анонін Беван з завзятим критиком уряду Атлі не тільки з того боку, що він незадовільно здійснює соціалістичну програму, але головню тому, що він "запродав" Злученим Державам, став "служогою американських капіталістів" і, що найважливіше, змагає до нової світової війни, бо такої війни бажають собі Злучені Держави. Це причина, чому передвиборча акція обертається біля питання: Війна чи мир?

Виходило б, що тільки єдині лейбуристи типу Бевана за мир. Вінстон Черчил, відповідаючи, як провідник Консервативної Партії на цю агітацію і виборче гасло "Війна або мир", доказує, що становище таких політиків як Анонін Беван веде певно до третьої світової війни.

Іншими словами, передвиборчу акцію в Англії звели до чогось такого, що конкурує з сталінським "мировим походом". Партії, що змагаються між собою, не визнають британських виборців, хто живе, хто не має миру і порядку в світі. Зате гостро дебатовано, хто з них проти миру, а хто за війну. Дуже важко зрозуміти, як того роду безглуздя могло знайти місце в Англії, навіть і в час виборчої акції, коли до слова приходять демагогія. Замість звертати увагу на Сталіна, як властивого ворога, що єдиний проти миру, а за хаос в Англії та у всіх інших країнах, та який постійно зростає і готується до війни, в цій найбільш виробленій політичній країні, шукають ворога миру — між собою. Що більше, це й загострюють через свою нерозумну агітацію відносини між Великою Британією та Злученими Державами, хоча знають, що прірва між ними двома демократичними потугами була б неминучою катастрофою для цілого вільного світу, як і того, що жде визволення. А такі ключі, як "Хай Злучені Держави самі воюють з Росією", ведуть до такої катастрофи.

Можна б не надавати надто великої ваги тим речам, зараховуючи їх до виборчих вибриків. На жаль, воно так не є. Протиамериканська кампанія соціалістів з радів Бевана ведеться уже довгий час. Вона мало не спричинила кризи в лейбуристській міністерській кабінеті, а самій партії наробила багато клопоту і її ослабила. Та найгірше, що протиамериканські гасла приймаються також і в масі. Як пише Марквіз Чайлдс, навіть такі британські клопоти, як з Іраном та Єгиптом, зачинають приписувати Злученим Державам. Ніби Америка не помагала рятувати британську імперію, бо сама хоче зайняти її місце всюди в світі.

Англія у дуже важкому становищі, а виборча кампанія виявила, що жадна партія не знає способу, як вийти з цієї бід. Тільки тим одним можна пояснити той дивовид, що там тепер у виборчій агітації не говорять про Москву, як загрозу миру, а тільки шукають цієї загрози в Англії й Америці.

3 перспективи двох тижнів

Ще не пройшло два тижні від часу, як вперше подано до загальної відома вістку, що Український Народний Союз та "Свобода" планують приступити з новим роком до видавання окремого тижневика літератури, мистецтва і культури, що повлітається як недільне видання "Свободи", але вже теперішній відомин на це повідомлення дозволяє на деякі висновки і припущення. Вже сьогодні можна твердити, що ініціатива "Свободи" зустрілася із загальним не тільки одобренням, але й помітним одушевленням. Кілька читатів зголосили на цю тему хай послужать доказом:

"Щастя Вам Боже в добрім і кінечнім як повітря лілі..." пише В. Шевченко з Шіаго; "Дай Вам Боже щастя і великого успіху в цьому почині..." Ці слова повинні линути з уст кожного українця в таку годину, як сьогодні... — пише проф. М. Палій з Висканзін; "З великим задоволенням прийняв радісну вістку про Ваші заміри... Нехай мислосерний Господь допомагає Вам усім в дальшій корисній праці для нашого українського загалу..." — пише М. Чайковська з Монреалю; "Щиро вітаємо Вас з цим чудесною ініціативою..." — пишуть Віра і Микола Кравець з Шіаго; "З великою радістю вітаю Вашу ініціативу..." — пише Богдан Чехут з Небраски; "З радістю прийняв Віра Теодорович із Філадельфії; "З правдивою радістю прочитав я вістку, що вийняти тижневик літератури і мистецтва такий виходитиме при "Свободі". А певен, що в такій формі видання матиме повний успіх і так буде заповнена прогалина, існування якої загрожувало затрогую ближнього відношення нашого загалу до справ духового життя..." — пише Б. Гошовський з Торонто; "Вітаю сміливий почин УНСоюзу видавати позапартійний тижневик літератури і мистецтва... УНСоюз ще раз проречисто доказує, що українська визвольна справа глибоко лежить йому

Іван Кедрич

Маніфестація успіху

"Вся Америка дивиться тепер на Філадельфію" писав недавно дописувач із Філадельфії, повідомляючи про тамтешні гарячкові приготування до урочистої конвенції ЗУАДКомітету, що завершиться великою вечірньою маніфестацією у найбільш репрезентативній залі того третього величююю і першого політичного традиційно американського міста. Можливо вищенаведена патетична фраза трохи перебільшена, але вона таки віддас суть: найбільшю подією українського життя в Злучених Державках у цьому році, центральною подією, яка приковує до себе увагу всього американського-українського громадського активу, є ці цюгоричні загальні Збори ЗУАДК-ту, які мають спеціальне значення на тлі нашої дійсності. І на тлі цієї дійсності вони слушно виходять далеко поза межі звичного на всяких зборах звітництва та вибору нових керівних органів і перетворюються в мані-

фестацию: не тільки маніфестацию членів тієї організації, але всього українського громадянства в Америці і поза Америкою, всіх, що їх охоплює ідея і засяг діяльності ЗУАДК-ту.

Коли 24 червня 1944 року зійшовся у Філадельфії гурт українських діячів для заснування ЗУАДК-ту (ця назва була прийнята зойно згодом), то вони в своїх наймісливіших мріях не мали розгорнути організації до таких розмірів і проробити стільки роботи, як воно потім сталося. Мало хто сьогодні взагалі знає і тягнеться до ЗУАДК-ту, перш ніж організації взагалі лише на терені одного стеїту Нью Джерзі, потім же другого стеїту Пенсильвенія і що треба було близько півтора року боротися за саме зареєстрування своєї статуту, що давав йому право діяльності і на терені всієї американської держави і поза нею, як американської установи, що приходить з допомогою

на Філадельфійській конвенції буде мова про минуле і буде мова про майбутнє. Воно це цей перший найважливіший — допомогово-переселенчий — етап діяльності не закінчився, ані теж не настав такий рай в Європі і в Америці, щоб українці там і тут не потребували централізованої і планоно керуваної опіки і підтримки — матеріальної, морально-правової, суспільницької і культурницької. І коли досі центр уваги ЗУАДК-ту був звернений на Європу і спеціально на переселенчу проблему з усіма її труднощами, то тепер треба буде мати на увазі і Європу з її ще невгнаними переселенчими можливостями, з її "гард-кором" і її вимогами до правної опіки перед місцевими німецько-австрійськими властями, — і також Америку з її щораз гострішими проблемами суспільної опіки, що охоплювала б і дім старців і поміч таким старим інтелектуалам, які ще всіли творити, а не всіли заробляти на життя, і зорганізовану поміч людям похиталим, усім тим, що не мають ані власного маєтку ані жодної рідні, яка ними займалася б. І тому завдання ЗУАДК-ту присмерком переселенчого руху не тільки не

Дипломатія без моралі

Жовтень місяць приніс для справи виявлення і осуду нелюдських злочинів большевицької Москви на окупованих нею територіях дві позитивні новини.

Перша новина — Міжнародна Конференція Вільних Профспілок, яка репрезентує 55.000.000 організованих робітників, опублікувала книжку "Рабські табори Сталіна". В книжці подані витяги з союветських законів і розпоряджень та наведені численні жахливі факти про рабську працю і рабські табори за цілорічну заслоною. Книжка видрукована в Белгії англійською, французькою, еспанською і німецькою мовами та широко розповсюджується по всьому світу.

Друга новина — Об'єднані Нації почали слідство про рабську працю — скрізь де вона застосовується. ЗДА і Британія вже передали спеціальному трьохчленному слідчому комітетові докази та інші матеріали про рабську працю за залізною заслоною. Це слідство запропонували ОН ще в 1947 року американські профспілки (АФП), але совєтська делегатація в ОН всіма засобами і з успіхом чотири роки провалювала цю пропозицію. Тепер вона схвалена.

У зв'язку з цими новинами виникає питання: чи справді немає початок з рішенням і безкомпромисовим походом і засудом на ділі найстрашніших злочинів проти людини, які колинебудь бачив світ? А чи це тільки новий вияв "психологічної війни" з притаманним їй політичним хитрством, безпринципністю і аморальною непослідовністю з обох боків? Це питання тим більш законне, що слідчий Комітет ОН, якому вже передали всі потрібні матеріали і робітники і урядові організації різних країн, планують свою працю на рік а може й на більше.

Ставимо це питання руба: чи й тому, що третейстотілія практика організованого Кремлем народобивства, рабської праці і терору, як державної соціальної системи, не можуть бути секретом для людства. Вони вже відомі для всього світу і чекають лише на логіч-

ні висновки. Коли цих висновків не зробити ще який десяток років — то злочини большевицької Москви стануть законом для світу, а першими злочинцями стануть ті, хто про ці злочини знав, але робив вигляд, що не знає, і торгував із злочинцем.

Запроваджена Москвою рабська праця і ціла терористична система вже були предметом бойкоту американських, лондонських та інших портюветських робітників, що на початку 30-х років одмовились розвантажувати кораблі з совєтськими — хутрами; робіою і лісом із сибірських концетрацій. Вона була об'єктом судових процесів (Кравченко, Руссе і т. п.). Вона зафіксована в промовах президентів і премієрів! Вона виявлена тисячами незаперечних документальних доказів. Вона увійшла у страшний епос цілої літератури про рабство і терор в СССР.

Але висновку нема й нема. Страшна злочинна московська потвора далі засідає в ОН і в усіх міжнародних в тому й гуманітарно-добродійних та культурних організаціях, поширює безброню свою брехню по цілому світу, сама судить той світ і водночас виволоює та нищить живих свідків. Більше того, світ насильно видавав тих свідків, злочинців на знущання і знищення (примусова репатріація і т. п.).

Що ж виходить у наслідку? Потурання і навіть допомога злочинцям, забірність і моральний розклад. Сталося так, що тема рабської праці і терору в СССР стала банальною, остогидлою і просто найнуднішою темою. Чому це так, що найстрашніші злочинства, які бачив світ і які наступають на цей світ, стали темою нецікавою і банальною? А тому, що ті злочини і побудована на них держава, прийняті в міжнародно систему політичного й іншого життя, як союзники, як необхідна законна складова частина.

Не треба бути пророком, щоб добачити кінець цього жахливого процесу — запанування московсько-совєтського зла над світом, коли негайно не поставлять його поза законом.

бліднуть, а стають яскравіші. Коли ж додати загальний занепад жертвенності, то проблема ще більш ускладнюється і ще більш зростають турботи керівників тієї установи, покликаної до життя волею американсько-українського громадянства наприкінці останньої війни. Їх завданням є зробити цілі ЗУАДК-ту настільки атракційними і виказатися знову такими наявними конкретними новими успіхами, щоб наново широкою річкою поплили туди пожертви і змогли робити добре діло.

Цюгорична конвенція ЗУАДК-ту буде святом тієї установи, що її створила давня тугишня українська громада, і святом нової імміграції, що своє перебування тут завдячує своїм тугишнім братам і їхній установі. Тому суботнішня маніфестация в оперному театрі Філадельфії буде святом великого єднання, буде ревією мистецьких сил, спроваджених сюди ЗУАДК-комітетом, і показом популярності ЗУАДК-ту

і серед українського і чисто американського світу. Бо американці шанують конкретну, творчу роботу, творче здорове діло. І вони теж візьмуть участь у цій маніфестатції, піддержуючи авторитет ЗУАДК-Комітету і доказуючи своєю присутністю на святі ЗУАДК-Комітету ту національну роботу, що її виконав ЗУАДК на американському терені.

Тому нема українця-українця, які не поставились би до свят ЗУАДК-ту, з найтеплішим почуванням, як до маніфестатції успіху української установи для українських людей і української справи. І можна тільки одне побажати ЗУАДК-комітетові: щоб проїдений шлях був дійсно тільки минулим етапом, одним із етапів, за котрим прийдуть наступні, не менше творчі і не менше повноварті, як оцей минулий.

ПРОПОВІДЬ НЕНАВИСТІ

В статті про "Політичні доповіді для населення", "Радянська Україна", орган комуністичної партії в Україні, підкреслює потребу ширшого застосування лекційної пропаганди на тему політики, і при тому навчає:

"Кожен, хто виступає з політичними доповідями й бесідами для населення, повинен прийняти почуття високої відповідальності. Треба дбати, щоб кожне слово в доповіді було яскравим і зрозумілим для слухачів, щоб знаходило у них гарячий відгук, хвилювало їх, збуджувало в серцях трудящих ненависть до англо-американських палів війни. Політичні доповіді повинні виховувати благородні почуття патріотичної гордості, сталінської дружби народів, гарячої любови до большевицької партії, до великого вождя і учителя... Вони повинні давати совєтським людям наснагу, мобілізувати їх на трудові подвиги в ім'я комунізму, в ім'я миру..."

мене не вчили, до цього часу не знаю всіх частин гвинтівки і не май зеленого уявлення, як брати "на мушку" і стріляти. (Продовження буде)

Микола Понеділок

ЛИСТ ДО ПОЛТАВКИ

1)

Це до тебе звертаюсь, студентко Марино Книш з Полтавщини. Я теж звідти. То і моя далека і близька, рідна і чужа сторонянка. Ото ж ми земляки. Я живу в прогнилій, буржуазній Америці, ти — в соняшній країні пролетаріату. Не знайомий з тобою. І бачиш, не знаючи тебе особисто, Марино, через море — океан намілююсь писати лист. Нещодавно мені потрапило до рук останнє число журналу "Огоньок". На третій сторінці приписана твоя зника. Я глянув на неї і по-дитячому зрадів. Така ж вродлива ти, землячко, а з лица твого хоч воду пий. І кирпатя вітуру, і очі поспелі, а коса сплетена, мов перевесло. І посміхасяся не кепсько. Шкода, що ти не зробила зникну бола нашого

цієї подяки. В кінці промови ти, землячко, "влучно" затаврувала американських імперіалістів, серед яких я живу. Як передає "Огоньок", ти гнівно стиснула речення і дослівно сказала так:

"Геть американських негодів, які в закуреному Трентоні тортурують за граблями шість нівчів невинних негрів!"

Геть американських буржуїв, що заганають на каторжні праці моїх земляків!"

Подивувдінє твоє ознайомлення з міжнародними подіями! На щастя, я частий гість "закуреного Трентону", де "тортурують" негрів і куди загнано на "каторжні" роботи біля сотні родин полтавчан. Опішу тобі подробиці цього клятого міста, ім'я якого долетіло до нашого чорнозему і, як видно, гвіздком залізло в твою голівку, обведну рудавим перевеслом.

Перед описом відрекомендую мою скромну особу. Пише тобі не кровожадний буржуй, з циліндром і палицею, сигарою і велитеським пузом. Таких типів тут майже нема, вони існують лише в "мудрий" уяві большевицької "Правди". Як виходить там, де кремлівські дзвони дзвонять.

Автор листа народився в "раю трудящих", саме тоді, коли

Думаю, що ти, Марино, знаєш добре історію партії і уявляєш ту переломову добу, в якій я родився. Десять років ходив до школи, обертая, влітку босоніж, взимку — черевиком-шкарбани, або, як тоді звалося, "пароплави".

(На зимі, Марино, ти маєш черевиком точнісінько як мої "пароплави" з дев'ятої класи).

Думаю, що "вождь народів" досить ретельно виконував накази Леніна, бо за шкільні роки я майже не бачив сала, в тридцять третьому з голоду ледве дуба не дав. Згодом почалося вже і студентське життя, а заповіти Ілліча все ще тяжили над нами. Тут такі ро-

манітчні рочки наступають, хочеться вечорів, шовкової сорочки в дві полоски, хромових чобітків на "рипах" — взагалі фантазії — і зась тобі, студент. Від голоду в тебе живіт до хребтина підтягнуто, а одяг такий, що дозволяє вийти лише на глуху вулицю — і то в добрі присмерки. До того ж кожного дня гнітить думка, де дістати грошей за навчання. Вдень в інституті, вечорі на фабричному заводі "тулька" мисли. Нерадій і викладам. Сиди на в'їху — лекції марксизму-ленінізму. Підчас цієї лектури забивася в кут аудиторії і сплих непробудним сном молодика.

Незадовго почалася війна з німцем. Рісмо окопи біля Пела. Вранці слухаємо радіо з Москви: "Ворог відбитий з тяжкими втратами на цілому фронті. Бої на Дністрі і польському кордоні". А до вечора німці перескочили Буг, Дніпро, і перебрали наш Псьол. "Дивні Твої діла, Господи!" — сказали полтавчани, — ми ще не встигли повикидати портрети вождів на сміття, як німці принесли..."

За місяць-два я вже був де-біля Мюнхену і вчився догнати баварської безрогі корови...

В сорок п'ятому році, як тобі відомо, Марино, червона армія звільнила від всього злого і доброго пів-Європи. На мого щастя, Мюнхен не підпав зовсім. Я зідхнув. До мене приїжджали озброєні "брати" з запрошенням повернутися додому. Всес час я ухилився від запрошення. То йшов прогнати на тяжкідна-у ліс, то в пивницю, а раз, коли "брати" несподівано завідали, заліз у каналізаційну трубу. Одночасно просив американців взяти мене в Америку, "на каторгу", бо мені вже в "раю" надойли "пароплави", "тулька" і лекції марксизму.

Через рік благає "буржуй" змилосердился — і я тепер в країні Вашингтона. Приблизно таким же шляхом прибули "на каторгу" всі полтавці.

Як бачиш, Марино, пише тобі не криміналіст. Життєпис мій не злочинний. Нікого не вбивав, за своє життя не зарівав курки, не то що людину. І скільки в школі і в інституті

Анатоль Курдюк

ПОВІСТЬ ПРО УДАР У СПИНУ КАТОВІ

(Теодосій Осмацька: — ПЛАН ДО ДВОРУ. Повість. Видавництво Українсько-Канадського Леґіону. Торонто 1951. Сторін 190. Ціна \$1,25).

Друга повість Теодосія Осмацьки, яка оце появилася на книгарських полицях, стала вже сенсацією: вона вже має своїх палих прихильників і противників, про неї страстно дискусують, над нею зваляся вже своєрідна „буча“ між автором і відомим критиком Ю. Шерехом. Вже це одно могло б дати основу для твердження, що це справді небуденна поява в нашій літературі і цього, здавалось б, доволі, щоб її ширше не обговорювати.

А проте, коли ми прочитали всі про „План до двору“ написані критиком і рецензії, масою враження, що не сказано про цю повість, це останнє слово. Що все досі — це лише початок і що місце для цієї повісті буде знайдено тільки після того, як виявлятимуться далші наші повісті з сюжетом з підсвітового життя України, — повісті для якого вже нині постійним описом жахів і страждань в різних амплітудах, але поруч того повісті, що відбиті сучасну добу так у рідній, як і — сподіваємося! — світовій літературі гідними цієї доби містичними пам'ятниками.

Нам бо здається, що повість з підсвітового життя, справжня і вірна повість з нашої буремної доби — це і є завдання української літератури, так саме, як французька література дала світові „93-й рік“ — Віктора Гюґо про добу Великої Революції Заходу. Раз звався той кошмар, що втілюється у слово „Совість“, найкраще наслідок України та виступів її виступів в Україні в найбільш суттєвій формі і раз Україна веде з ним непримиренну боротьбу ось уже понад 30 літ, — ми не бачимо „ішої“ літератури, що мала б так „передумати“, як імені українська, щоб закріпити та передати у світову літературу скрупулозно, в найбільш мистецькому схваленні, совітську психозу і совітську „ідеологію“ з усією їх некроновою архізолюційністю. І ми скільки впасти, що це своє велике завдання українська „література почала вже переводити“ в діло, на кожний випадок країни, менші і більші, але серед них уже є деякі, такі, що їх історична наші літератури не зможе ніяк помістити і які ми вважаємо „за ті великі зорі, що в гущі зоряного неба сформувалися в сузір'я та йдець-кінці творять карти простору нашого духа.“

Коли це порівняння прикласти до літературних творів з сюжетом з підсвітового життя і зокрема до таких же українських повістей, то „План до двору“ є зірною першою величчю. З цієї літератури ми вже маємо такі козирі, як драматична творчість Миколи Куліша й Івана Вагрянського, такі блискучі документальні репортажі, як „Прокліняю“ Івана Шкварки і „Недостріляні“ Семена Підгайного — і безліч менших та слабших літературною вартістю п'єс і мемуарів. Зате з повістей появилася небагато. Нам приходить на думку в цей момент тільки Хвильовий, Гжицький, знову Вагрянський, про якого „Сад Гетсманський“ та його „Повістєвськ“ можна б дискутувати, і — Осмацька „План до двору“. Але коли тамтє зступили, — поодинокими кроками до тієї епохальної української повісті з підсвітового життя, якою наша література мала б здивувати всіх і закріпити собою наше місце у світовій літературі, — повість Осмацька не є одним кроком, а цілою милою по лінії, вона вже на нашу думку, дуже близька до того ідеалу, який ми собі під тією повістю на світову міру уявляємо. До цього твердження уповноважує нас не тільки сама побудова твору, її персонажі і її акція, але й мистецькі засоби слова, що їх Осмацька в „План до двору“ так опанувала та лизнула й однаково майстерно орудує в трагічних і ліричних моментах. Це слово Осмацьки набирає такої сили, якої ми досі в нашій повісті не зустрічали і напевно тому воно так „бере“, так „тягне у книжку“, так каже деякі місця прочитувати по декілька разів. Особливо ж архимистець Осмацька в описі і картинності, що в нього свіжі і в парі з тим природні та соковиті, по-українськи колоритні і соковиті. З того погляду він ледве чи мав і мас конкурента, коли читаєш „План до двору“, ви раз-у-раз пораняєш такими сильними і водночас поетичними описами, порівняннями та картинками, яких, — відомо в заклад! — досі у нас не було, неповторних і оригінальних у повному значенні цього слова. Шкода тільки, що недбайлива корекція в деяких випадках розбиває насолоду від цілості краси цієї мистецької сторінки твору.

Цим ми ніяк не хочемо сказати, що сила повісті „План до двору“ тільки в мистецькій фактурі слова. Драматичний сюжет твору, побудований на типовій у СРСР певності і злочинності, з її розрахованістю і жорстокістю, настільки жалюгідною, що жертвою її падають невинні та позитивні люди, — отой сюжет тримає сильною констукцією цілу повість, як у небагатьох подібних творах, розгортається повною динамікою до свого закінчення і — якщо йде про читача — тримає його в напруженні до останньої сторінки. Дві мистецькі ліричні вставки, — казка змороженої матері та гумористична невдача в малюванні, — просто ідеально дають перевести дух від випарів по варварськи пролітої крові, що нею просіяна вся книжка та якою окупується два представники окупації — московський комісар НКВД Тюрін і голова колгоспу москаль Халхов. Ті дві повторні в людській подобі такі жалюгідні, що маючи їх у страшній реальності, яку так по-мистецьки передав Осмацька, стає перед задоволенням: неже вони можливі? І водночас чуєш і знаєш, що не тільки можливі, але таких потвор там, в Україні, сотки тисяч і що з їх рук, заради якоїсь химерно-сатанської і в парі з тим безглуздою аргументацією, гинуть статочні Шиняні з жінками, правдоподібно Копелюки і найліт Клуки та чергою йдуть на загибелі Маршні, Ніні і Лестинні. — нічим неповинні люди України, яких одиноким гріх їх серце, їх людяність, їх віра у справедливість. В повісті кількиканадських типів, але всі вони, за винятком чужинців-окупантів, по-статі живцем з української землі та українського духа, навіть коли вони совєтські службовці, як Скакуи, що тримає себе до останньої хвилини і гине тільки тому, що має серце і воно невіддільно перенісє сказу злочинності. Жалюгідна й мовчазна боротьба України з наїздником та окупантом, у формах, про які нікому і не снілиось, а які проте найреальніші у світі, напружує всю дію повісті і кінчиться так, як і мусить скінчитися в майбутньому: ганебною смертю насильника. Це ніщо, що переслідують і цькують, як собака, герой повісті Нерадько, впливає комісар Тюрін заду, ножем у спину, Осмацька передбачив у своїй творчій інтуїції, що його герої поставили дехто закид нелюдськості і для відповіді: Нерадько „відчув, що вбив, хоч і не по лідарським, з-заду, але так само вбив, як і комуністи вбивали невинну Україну: збрисо — неозброєну, наїдений і напий — голоду і холоду... Одіягнені і вишнуровані — обдірані і полатані... Убивали без питань і попереджень, як дичину...“

Нам здається, що вся суть повісті „План до двору“ в цих кількох словах, в них виправдання всіх сучасних і майбутніх Нерадьків. Ми сказали б — зрив з тією глибокою українською мораллю, яка навіть супроти останнього ката і злочинця вимагає лицарськості та яка, врешті-решт, завела нас до стану, що в якому відбувається дія твору, — Можна б сперечатися, чи такий зрив позитивний і успішний, але що він в обличчі Тюриних і Халхових оправданний і єдино можливий — про це дискусії бути не може.

Так це нове, страшне рішення повісті Осмацька стає хто зна чи не

3 КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛИ

ВИСТУП П'ЯНИСТА ВАДИМА КІПИ

Дня 5 жовтня ц. р. в залі Літературно-Мистецького Клубу в Нью-Йорку, відбувся концерт п'яніста Вади́ма Кіпи. В першу частину концерту вийшли фортепіанові твори Шопена (соната 6-мола, вальс АС-дур та 6-мола і третя баллада АС-дур); другу частину концерту презентували українські композитори М. Фоменка (Прелюдія АС-дур), Л. Ревуцький (Прелюдія ЕС-дур) та західно-європейські композитори Ф. Менделсон (Рондо капріціозо, оп. 14), Ф. Ліст (Потіхка) та Шуберт-Ліст (Угорський марш ц-моль).

П'яніст Ва́дим Кі́па — це в першу чергу артист-музик, що експанзивністю почуттєвого потенціалу не тільки інспірував окремі твори програми, надаючи їм колорити індивідуальної фізіології, але, підкорюючи інструмент через безпосередній вплив музичних ідей, доконав благородного акту, поєднуючи, а радше зливаючи в одно активний і пасивний фактори відтворчого мистецтва.

Через невідповідний стан інструменту п'яніст не зміг, на жаль, зrealizувати цілого ряду мюаментів, наприклад сучасно технічно — п'яністичного порядку.

Треба підкреслити те, що в інтерпретації п'яніста віртуозної ідеї в творах таких композиторів, як Шопен, а передовсім у Ліста не виявилися формальніми, ефектно-зовнішніми чи, мовляв, акробатичними фразами без зв'язку з цілістю, а зовсім правильно як конструкторний елемент, засоби композиторського вислову, якими залюбки користувалися в той час згадані майстри.

В чергуванні прелюдій АС-дур М. Фоменка, імпресіоністичної закрески, прелюдій ЕС-дур Л. Ревуцького та в натхненній уміщюю музиці Рондо капріціозо Ф. Менделсона, — кульмінація мистецької зрілості заблигла у виконанні „Потіхки“ Ф. Ліста.

Численна, добірна публіка прихильно п'яніста до виконання надатків (Моцарт, Шопен і Ліст).

Ігор Сосновський.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„LINGUAPHONE INSTITUTE“

Майже в кожній країні світу існує „Linguaphone Institute“. Завдання цих інститутів — навчати чужих мов при допомозі граммофонних пластинок — фонографічних рекордів — і відповідних підручників.

Ця метода запроваджена в 24 мовах і жовтня майже в усіх цивілізованих країнах. Повний курс чужої мови складається з 30 лекцій, кожна лекція складається з трьох частин: 1. розповіді, 2. справи в діалозі (конверсація), 3. ілюстрація, яка представляє все про що говориться у лекції. Спеціальні словники подані значення всіх слів і зворотів, які є в лекції в такому порядку, в якому знаходяться в тексті.

Дві перші частини лекції розповіді і конверсації награні на 15 пластинах. Для улегшення навчання початкові лекції говорів на пластинах розділені, в подальших лекціях темп збільшується так, що в кінцевих лекціях доходить темп до натуральної розмовної мови. До кожної лекції введено мірою потреби два або три голоси (конверсація).

Такі пластинки (рекорди) продає кожний інститут разом з комплексом підручників. На жаль українською мовою підручників немає. Інші національні мають підручники їхньою рідною мовою. Наша національна гідність вимагає, щоб підручники були теж і українською мовою. Це залежить від нас самих, тому подбайте самі за себе. При нагоді, як в Інституті купують пластинки, жадливо безумовно підручників українською мовою, а саме: граматичний коментар і інструкції (вказівки) для студентів.

Залежно від мови, яку будемо вивчати, вимагають теж словники: англійсько-українського, чи французько-українського, єспансько-українського і т. п., достояння до підручника даної мови.

Всі ті українці, які вже мають граматичні пластинки й послуговуються чужомовними підручниками, хай вимагають в Інституті для себе також українських підручників. Виникні всім українцям конче треба вивчати чужі мови, а головну мову тієї країни, в якій перебувають. Прийде час, що Україна потребуватиме людей із знанням чужих мов.

Ліля Варчак.

Провідуно ідею всієї констукції „Плану до двору“ і дає їй щось нечувано динамічне й велике. Це рішення ставити до нас вимогу відваги — і з цього погляду сама повість набирає філософської глибини, вона спливає справді над берегами остаточних прав людської моралі. Там же, де письменник доходить до тих глибин і берегів, можна говорити тільки про великого письменника і про великий твір.

Нема сумніву, що і один і другий ось перед нами, дорва, що під скромною і для багатьох мало зрозуміло назвою твору.

3 МУЗИКИ

РОЗРИТІ МОГИЛИ

На території, яка має бути заповнена водами т. зв. „Каховського моря“ (озеро, прокотоване більшовиками при будові Каховської гідроелектростанції та каналу), нікопольська експедиція Інституту археології Академії Наук УРСР розпочала, за совєтською інформацією, „великі роботи по виявленню історичних пам'яток“. Експедиція вже розкопала два кургани могилини.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

До видання великої праці про українське мистецтво, автором якої є С. Гордієвський, приступило одне з чільних західно-європейських видавництв. Твір той обіймає мистецтво, різьбу, графіку й частину архітектуру від найдавніших часів до сьогодні. Книга буде в альбомному форматі, з понад півтори сотні ілюстрацій (в тому жє ніколи неперодкованих зразки старої української іконографії), та буде видана за всіма вимогами модерної друкарської техніки. Появиться два паралельні видання цієї книги: одне німецьке і друге з тим самим матеріалом — англійське. Видання такого твору буде в нас безперечно визначною культурною подією, бо в мові українській подібного видання ми ще не маємо. Результат цього відомий: найкращі твори нашого мистецтва, не раз загальноєвропейського значення, знаходяться по історичних мистецтвах наших сусідів. Там більш рада робити, що чужинці зумили оцінити високу вартість нашого мистецтва та взяли за докази іх у такому коштному виданні.

Установи збори Національного Державного Союзу в ЗДА відбулися 7-го жовтня в Нью-Йорку. Організація „постановила своєю метою відновлення і закріплення суверенної соборної української держави в душі запам'ятові с. п. Симона Петлюри. УНДС об'єднує, у своїх лавах численні кадри активних учасників збройної боротьби з часів 1917-29 рр., як рівнож і нову еміграцію“ — говорить в повідомленні УНДС. Збори одержали писані і усні привітання від президента УНР Андрія Липицького, від організованого українського воєнства а також від Союзу. ОУРАП, Об'єднання Демократичних Організацій ДОБРУС-У і ОДУМ-У. Збори вислухали реферат, схвалили резолюції, обрали голову управління в складі: М. Олександровича (голова), І. Драбати, О. Антоніна, А. Зубенко, К. Мали-Малюта, С. Приходько, К. Марущак, І. Самойлов, Я. Фартунський, П. Шпирук, Д. Дмитренко, З. Івасини, Гр. Слонимський. Адреса секретаріату: 1198 Pacific Street, Apt. 1, Brooklyn 16, N. Y.

„Союз Карла XII-го з Мазепою в насліді найвищої шведської історіографії“ — таку докторську дисертацію написав і промавав в УВУ (Мюнхен) Богдан Кентрижський, що є представником УНРади в Стокгольмі. Науковим керівником його у цій праці був відомий знавець історії шведсько-українських взаємин проф. Б. Крумницький. Д-р Б. Кентрижський приїхав до Мюнхену разом із своєю дружиною п. К., що є фізичного походження, за фахом германістка, і що багато допомагає чоловікові в його українській роботі в скандинавських країнах.

„Питання допомоги українцям у Німеччині“ став надзвичайно гостро у всій своїй ширині — заявив п. мгр. В. Гуляй, член ширшої екзекутивної Комітету Українців Канади і місто голови УНО на інформаційних сходинах представників всіх громадських централізованих установ і організацій в Мюнхені (Німеччина). Сходинам спільно ІПШЕН. П. Гуляй об'їздив українські скупчення в Німеччині і добре знає бідуючу українців, надто старих і непрацездатних.

Полк. А. Мельник сказав слово над могилою с. п. Макара Кушніра - Вогуша 16. вересня ц. р., назвавши його одним із основоположників Українського Націоналістичного Руху.

Про українську жіночку-піонерку всі забули, говорючи на святкуваннях 60-річчя українського поселення в Канаді лише про „джендменів“, — пише на першій сторінці ніпівська „Фрі Пресс“ у великому нарисі, присвяченому українській піонерці. Подив для трудів витискає слівми, — пам'ять про них як благословення пітас на цій землі.“

ВІДГУКИ ДНЯ

НАД БЕРЕГОМ РІЧКИ...

Редакція „Свободи“ оповістила євсьому українському народові про цей бик залізної загості, що задумує видавати тижневик літератури, мистецтва і культури.

Що ж — думаю — боговгодний задум. Виходила так колись „Неділя“ при „Ділі“. Редагував її Вавиль Шурат...

— А не буде це конкурентом для інших? — питає мене знайомий.

— Мені здається, що ні. Ті інші призначені, як редаговані більше для знавців, а цей тижневик для широкого кола читачів.

— Тільки, щоб поменше страждали. І, ради Бога, щоб не було віршів у роді:

Зелений звір з хвостом пегінуку вийв

І вискозів на дах моєї слави.

— Думаю, що не буде. Нехай уже хто інший тим заклоптується.

— А скільки треба передплатників, щоб можна було видавати?

— Разую, яких н'ять тисяч вистають!

— Ви кажете: вистають, а я кажу: дай Боже. Ви знаєте, як воно в нас буває: на більшість передплатників треба ріг гекати.

— Чому?

— Ми вже така порода. Псзла, цікава, але масою недобру засаду: вирине, як втонитися...

— Не розумію.

— Не знаєте, давно-давно був у календарі „Прогреси“ такий один жарт, що й рисунком:

Стоять два чоловіки над берегом річки і філософують: втонитися, як вирине?..

— Хто?

— Третій! Побажали, що в річку втоняться хтось, то вирине то потане і завели баллажу:

1. Дивіться, топиться людина!

2. Ая. Бігме топиться.

1. Якби так тиска — подав би і вяртувалася б.

2. Та, правда, але звідки тизку взяти?!

1. Село далеко. Заки що-догого, — буде по всім. Але ось лоза, так бодай довгу лозину...

2. Нї, не знати, чи така довга знаймалася би...

1. Та, правда.

2. А дивіть, знову вплив.

1. Відолаха, десь плавати не оміе, понав на глибоке та й...

2. О, знов пішов. Не знати, чи ще вийде?

1. Хто його знає. Може й ні.

2. Ваша правда. Ось тільки бульки пішли.

1. Ах, як би тизка!...

2. Або бодай лозина!...

1. А так пропала людина, — царство їй небесне.

Скинули набожно шапки, — перекрестилися і тяжко-важко зітхнули...

Досить воно для нас типово, і то в кожному ділі. Не кажу — злону, але й у доброму.

Стоїмо не раз над берегом нашого життя і філософуюмо: вирине, чи втониться?!

Хвиля хвилю доганяє, добрий погінт то виходить наверх, то поринає під воду, а ми ждемо, що з цього вийде.

А ойно, як вирине, як ступить на мілке, як прибе до берега — ми тоді і руку простягнемо, і підтримаємо, і до людських осель дійти зможемо.

Тому в нас трохи забагато потопельників.

А бували між ними і гарні, і вартісні, і потрібні в нашому житті! Пішли на дно, бо ми тільки балакали про рятуюнок.

Тижневик літератури, мистецтва й культури ще не топиться, навіть ще не пустився плисти.

Ще є час пригостити тизку й лозину: н'ять тисяч зголо-цень.

Галактіон Чіпка.

ЗЛУЧЕННІ УКРАЇНСЬКИЙ АМЕРИКАНСКИЙ ДОПОВОНИЙ КОМІТЕТ ПРОГРАМА

ТРЕТІ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ, які відбуваються

У ДНІХ 12., 13. і 14. ЖОВТНЯ 1951 в залі „Роз Гарден“, у готелю „Белью-Стретфорд“ у Філадельфії, на наріжнику вулиць Broad & Walnut

ПЕРШІЙ ДЕНЬ НАРАД, П'ЯТНИЦЯ, 12. ЖОВТНЯ

ГОД. 9. РАНО — Реєстрація делегатів і гостей при вході на залу „Роз Гарден“.

ГОД. 2. ПІСЛЯ ПОЛУДНЯ — Відкриття Загальних Зборів ЗУАДК у залі „Роз Гарден“ в готелі Белью-Стретфорд“.

ГОД. 8. ВЕЧОРОМ — Відкриття „Виставки творів новопрібулих Українських Мистців“, як теж „Виставки зразків українського друкованого слова“ у залах „Савт Гарден“ і „Онк Рум“ біля залі „Роз Гарден“ у тому ж готелі „Белью-Стретфорд“.

ГОД. 9. ВЕЧОРОМ — Вечеринка для української американської нагоди в залі „Роз Гарден“ в готелі Белью-Стретфорд“.

ДРУГІЙ ДЕНЬ НАРАД, СУБОТА, 13. ЖОВТНЯ

ГОД. 9. РАНО — Продовження реєстрації членів і гостей перед залом „Роз Гарден“ в готелі Белью-Стретфорд“.

ГОД. 10. РАНО — Народи делегатів у залі „Роз Гарден“.

ГОД. 8. ВЕЧОРОМ — МАНИФЕСТАЦІЙНИЙ КОНЦЕРТ у залі Метрополітен Опера Тава (популярний званий „МЕТ“) у Філадельфії, на наріжнику вулиць Broad & Poplar Sts., з великою мистецькою програмою.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ НАРАД, НЕДІЛЯ, 14. ЖОВТНЯ

ГОД. 10. РАНО — Народи делегатів у залі „Роз Гарден“ в готелі „Белью-Стретфорд“.

ГОД. 2. ПІСЛЯ ПОЛУДНЯ — засідання новообраної Дирекції в тієї ж залі „Роз Гарден“.

Запрошуються широкі круги українського громадянства у Філадельфії й околиці, як теж і громадяни із інших містечок взяти участь у Третій Загальних Зборах ЗУАДК та й у імпрезах, влаштованих з тої нагоди у Філадельфії.

Книжки на Манифестаційну Академію в суботу 13. жовтня розділюють окремі організації й товариства своїм членам, як теж можна буде їх отримати в дні Концерту при касовому вікні в залі „МЕТ“ від год. 5-ої після полудня до початку імпрези.

Вступ на всі імпрези, влаштовані з нагоди Зборів ЗУАДК безплатний.

Управа ЗУАДК.

„СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК“

КОМЕДІЯ НА 4 ДІВІдвігастся заходом

УКР. ДРАМАТИЧНОГО ГУРТКА, в БІНІ ГЕМТОНІ, П. Н. В НЕДІЛЮ, 21. ЖОВТНЯ 1951 Р. о год. 7:30 вечорі.

на УКР. САЛІ, число 2 Голанд Стріт

Штука дуже весела з українськими танками й співани. Вступ \$1.00 і 75 центів.

Annual Fall Dance

sponsored by ST. JOHN'S UKRAINIAN PARENTS-TEACHERS ASSOCIATION of Newark, New Jersey

SATURDAY EVENING — OCTOBER 27, 1951 at 8:30 P. M.

UKRAINIAN CENTER 180-186 William Street, Newark, N. J.

Music by: OLEY BROS. and their Orchestra DONATION — ONE DOLLAR

Proceeds will go towards the School Building Fund

УВАГА! — НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ!

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ, Інк.

2-ий Відділ в Нью-Йорку

Запрошує Вп. українське Громадянство міста Нью-Йорку та Метрополії на

ВЕЛИКІ ОСІННІ ВЕЧЕРНИЦІ

що відбудуться В СУБОТУ, 20. ЖОВТНЯ 1951 Р. (Sunday, October 20, 1951)

в головній салі БЕТОВЕН ГОЛДІ, 210-214 Е. 5-та вул. в Нью-Йорку

Грають дві оркестри: АНТОШКОВА та БОСОГО. Забава до ранку. Початок о год. 8:30 веч. В ст у н: 1.25 дол.

СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ Осередок Ін. УПА в Філадельфії

в суботу, 20. ЖОВТНЯ 1951 Р. ВЕЛИКІ ОСІННІ ВЕЧЕРНИЦІ

в залі ST. VLADIMIR'S AUDITORIUM 1938-40 Germantown Avenue, Philadelphia, Pa. Доїзд до 5th and Berks Streets

До танців гратиме добірна оркестра Українського Театру В. Блавацького в Філадельфії

Початок о год. 7:30 вечорі. Вступ \$1.00

Просимо все Українське громадянство у численну участь. Смачний і добрий буфет в заряді СУМ-Івон. — Комітет.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Віче в справі вибору Марії Бек на раду міста

На цьому вічі, дня 30. вересня, були одні українці та й не самі громадяни американські, а й новоприбулі — ще тільки кандидати на громадянство. Віче відбувалося в справі американській. Що треба зробити, щоб допомогти обрати панію Марію Бек до Ради міста Дітройту?

Зал українського Народного Дому, при Мартин вулиці виповнена докраю. Це доказ, що українці в Дітройті у виборах до міського уряду таки щиро підтримують Марію Бек.

Масове передвибірче віче українців в Дітройті відкриває голова Репрезентативного Комітету, Василь Цимбаліст, відомий активний працівник на громадській ниві. Головуючі запросили адвоката Михайла

Мозолю. Розумними дотепами і принагідними жартами адвокат висловив присутнім, що треба зробити, щоб обрати Марію Бек до Ради міста.

Голосуйте так, як моя жінка голосуватиме! — закінчив жартом адвокат М. Мозоля, а вона голосувати за Марію Бек.

І треба сказати, що щирий і здоровий гумор адвоката був добрим засобом на вічі, щоб кожен зрозумів і запам'ятав свій обов'язок.

Марію Бек добре знають в Дітройті не тільки українці. Своєю розумом, енергією і працьовитістю вона здобула велику популярність серед громадян Дітройту. І тому у правничих виборах, із числа 71 кандидата, друге місце.

Про її добрі прикмети характеру та її дитинство розповіла на вічі її шкільна подруга, М. Сливинська, що недавно приїхала як ДП до Америки.

Першу промову виголосив головний радний УНСОУ Володимир Дідиш, який підкреслює, що члени УНСОУ завжди підтримували добру діло і він певен, що вони доложаться усіх зусиль, щоб наша українська кандидатура здобула перше місце.

Український гість із сусіднього м. Віндзор до Канади, Богдан Зелений, розповів, як Марія Бек своєю діяльністю спричинилася до популярності доброго українського імені в Канаді. Він згадав дитроїтчан підтримати першу в історії Дітройту українську кандидатуру до Ради міста.

Українська імміграція в Америці пішла за польською на якихось 25 років, говорив у своєму слові головний радний УНСОУ Василь Донгань, але в громадсько-політичній праці в цій країні ми спізнилися ще на чотири роки. Наша байдужість, роздривність є найбільшим нашим ворогом. У виборах ми може бути пасивні! Усі мусимо голосувати за Марію Бек. Голос Америки буде ризиком при розв'язанні долі не однієї держави. Найтиміше прихильників серед впливових чинників, то це може допомогти і українській справі.

Найважливішою прикметою кандидата повинно бути те, що вона не порвала зв'язку з українським родом, з якого вийшла, вона знає і розуміє українські справи, для неї це є байдужими питаннями української визвольної боротьби.

На закінчення віча промовила Марія Бек і сказала, що державу виборюється не тільки кров'ю в бою, а й впливом серед міжнародних чинників. А в Америці для добра України наші впливи особливо важливі. Вона докладає всіх старань, щоб її впливи українська визвольна справа здобувала, та щоб боротьба українського народу за свою незалежну демократичну державу завершилася перемогою.

На закінчення Іван Бек, додав, що в Дітройті відбулося пошколох голосування за кандидатів до Ради міста. Це була проба в плані виголосити молоді. В усіх школах учні голосували за Марію Бек.

Треба, — говорив промовець, — щоб ім'я нашої кандидатики було скрізь і всюди, щоб виборці бачили найбільше це ім'я. А для цього можуть предявляти усі — і давні іммігранти і нові. Тут, усі повинні попрацювати!

П. М.

ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ ВДОМА

Люди, що мають хворих членів родини, часто зазнають чималих труднощів. А таких родин дуже багато, бо здебільшого шпиталі переповнені й покласти там хворого буває дуже важко. Очевидна річ, що шпиталізація конче потрібна для хворих, що потребують негайної допомоги чи операції. Але для хронічних хворих перебування в шпиталі не обов'язкове; вони чудесно можуть мати відповідний догляд вдома, якщо родичі можуть створити їм відповідні умови. Часто на хворих добре впливає саме перебування вдома — знайоме, зичне оточення, звичний пейзаж з вікна, дзвоник листощів, аромат готованих страв до обіду на кухні тощо.

Родині, де є хворий, радимо прочитати корисну брошуру „Хатній догляд за хворими вдома“, що її видала „Служба Народного Здоров'я“ при Федеральній Забезпечній Агенції. Не беріть до уваги порад доброзичливих сусідів, а робіть усе за порадами лікарів. Не хвилюйте хворого оповіданнями про інших, хто, маючи таку саму хворобу, терпів якісь мучки. Довідайтесь у місцевому відділі здоров'я, може вони можуть іноді прислати досвідчену медичну сестру, яка багато допоможе вам вказівками та фаховими порадами.

Брошура „Хатній догляд за хворими вдома“ також розповість, як поводитися з хворим, як записувати всі дані про його хворобу, щоб лікар знав історію хвороби, якої дотримуватися діти та дасть багато інших корисних і потрібних порад. Якщо хочете мати згадану книжечку-брошуру „Хатній догляд за хворими вдома“, то напишіть до Відділу Народного Здоров'я, Федеральній Забезпечній Агенції, Вашингтон 25, Д. С., і звідтіля пришлють її вам безплатно.

СВІТОВИЙ ГРОШЕВИЙ ФОНД НАРАС ЗНАЧЕННЯ

Женева. — Заснований 1945 р. Міжнародний Грошевий Фонд, до якого досі скептично ставилися самі його члени, набуває тепер більш реального значення в міжнародних економічних справах. Фонд має до свого розпорядження вже біля 3,000,000,000 доларів, з яких окремі держави можуть брати короткотермінові позички. — Держави-члени фонду приходять до думки, що фонд може допомогти впорядкувати як міжнародний розмір грошей, — так і роботу окремих національних банків. Так цей фонд уже починає відігравати свою роль у впорядкуванні югославських фінансів і валюти, що в свою чергу допоможе включити Югославію в міжнародні торговельні і грошові канали.

Агітацію через радіо за вступ до збройних сил обороняє команда армії. Каже, що це найдешевше

ВИКІНЧУЮТЬ РАДАРОВУ СІТКУ ДОВКОЛА ЗДА П КАНАДИ

Нью Йорк. — Сітку нових радарових інсталяцій, які мають наперед викривати наближення ворожих літаків з великої віддалі, викінчують у північній підполосовій околиці для охорони Канади й Злучених Держав від несподіваних атак. Канадський департамент оборони повідомив про заборону для канадців і мешканців стейт користуватися приватними радаровими устаткуваннями. Канадські урядовці, які цими днями приїхали до Нью Йорку, виявляють, що між обидвома країнами панує тісна співпраця при складанні таких планів оборони. Досі не можна довідатися скільки радарових інсталяцій уже встановлено. Сказано тільки, що це найбільша й найскладніша система, яку досі доводилося заводити. На кожному радаровому пості має бути 400 людей, здібних оперувати різноманітними приладами продовж 24 годин кожного дня.

УКРАЇНЕЦЬ ВСТУПАЄ ДО МОРСЬКОЇ ФЛОТИ В НАДІ БОРЬБИ З РОСІЄЮ

Ст. Луїс, Мо. (Вл. кореспонденція „Свободи“) — У щоденнику Ст. Луїс Пост-Діспейс з 3 жовтня поміщена новинка під повним заголовком, з повідомленням, що Юліан Кітраль, 21-річний українець з Криквилу, у Міннесоті, якого родина приїхала рік тому зі скотландщини в Німеччину, зголошався до морської флотії в переконанні, що йому прийдеться воювати проти Росії. При цьому нагоду він розповів про повнолеттє України і виявив протисовєтське на ставлення. „Ніщо не наше в совєтській Україні, ви навіть не можете переїхати 20 миль без окремого дозволу“ говорив Кітраль. Його негайно вислали на вапери до Каліфорнії.

Місцевий український громадянин, М. Петровський, згадує перед іншими українськими громадянами вчинок Кітрала, заявив, що він зробив більше для української справи ніж ті, що ведуть довгі дискусії в газеті над тим, чи по-українськи треба писати „жалібний“ чи „жалобний“.

Провалилася резолюція в Палаті Репрезентативів у Вашингтоні за домаганням усунути поділ Ірану. За резолюцію голосувало 206, проти 139 конгресменів.

ОРХЕСТРА

На різні оказії слухайте її по радіо через награв (POLO) платівки.

Орхестра має від 3 до 10 музикантів і грав американські і класичні танці.

Орхестра напевно задовольнить всіх гостей, бо має понад 15 літній досвід.

STEVE CHELAK
91 ROSE TERR., NEWARK, N. J.
Tel. Bigelow 2-0775

••• ВИПРОДАЖ •••

НОВИХ УКРАЇНСЬКИХ І РОСІЙСЬКИХ ПЛАТІВКИ ВИСИЛАЄМО БЕЗПЛАТНИЙ КАТАЛОГ СКЛЕП ВІДЧИНЕННЯ КОЖНОГО ДНЯ від 10 рано до 8 вечорі.

Зайдіть або пишіть до:

UNION SQUARE MUSIC SHOP, Inc.
27 UNION SQUARE WEST, N. Y. C. 3. "Dept. U" Al. 5-6969

ПЕРЕВОЗИ МІСЦЕВІ — ДАЛЕКОБІМІ

УКРАЇНСЬКЕ ПЕРЕВОЗОВЕ БЮРО

В. Е. БОГАЧЕВСЬКИЙ
335 EAST 6th STREET, NEW YORK 3, N. Y. — TEL. OR. 3-2484

На Народний Фонд на 1951 Рік Зложили:

Листа ч. 12. (до 7. вересня 1951)

КОНЕТИКАТ:
Бріджпорт: Степан Сколодздр \$10.
Гартфорд: Волод. і Ольга Платош \$10.
Менчестер: Д-р Мик. Мандзик \$10.
Стретфорд: Катерина Ніжанковська \$10.
Терривил: Марта Климковська \$5.

ІЛІННОЙ:
Шікаго: По \$10: Олександр Огоновський, Юрій Паславський, В. Пономаренко, Олександр Сандляк, Петро Чубатий.

АІОА:
Дюбіок: По \$5: Богдан і Ярослав Запалітний, д-р Франц Наушник.

МЕРІЛЕНД:
Лорел: Іван Ваню \$10.
Поккомов: Ситі: Д-р Юлія Сеневицька \$10.

МАССАЧУЗЕТС:
Секс: Іван Андрійський \$15.

МІННІСІПІ:
Дітройт: Іоаким Калічич \$10.
Фаніт: Осип Машак \$10.
Ван Дайк: 31. Відд. Союзу України \$15.

МІННЕСОТА:
Міннеаполіс: Відділ ОБВУА \$100 (Фонд Петлюри).

МІЗУРІ:
Берстон: І. Лесюк \$10.

НЕБРАСКА:
Омага: Домініка Дзінгалова \$2.

НЬО ДЖЕРЗІ:
Бейон: Микола Мамків \$10.
Елленвуд: Степан Ватенчук з дружиною \$25.

Форт Ламок: кап. віст. М. В. Коропецький \$5.
Джерал Сіті: По \$10: Степан Домарський, Мик. Дзобинський, Олена Фурка, Василь Гудевич, Ярослав Гузар, Осип Келса, Мик. Ліхнякський, Ілля Шупляк, Мик. Волошинський, \$5: Мик. Мельник, \$3: Р. Гуляк, Степан Гнатичин.

Літл Фолс: Василь Чорний \$5.
Ньюарк: По \$10: Волод. Голік, Матвій Чолій, Микола Стецьків.

Пассейк: Павло Кобзар \$10.
Трентон: Василь Сердюк \$5.
Вест Орандж: Ілля Кміт \$5.

НЬО ЙОРК:
Амстердам: По \$10: Євген Бартош, Роман Дзундза, Роман Реруль, Степан Яримичин, Марія Купчак, Степан Комарийський, Зенон Масловський, Мирон Масловський, Тадей Мхаскський, Обг. Оборони Чотирьох Свобід України, Роман Прийма, Опанас Шевченко, Василь Сірик, Волод. Сірик, \$5: М. Могіла.

Брукліні: По \$10: Д-р Андрій Мачорак, Юліан Савчак, Марія Волічинська.

Бюффало: Д-р Теодор Парфанович \$10.
Дюнкерк: Д-р Волод. Пасичак \$10.
Гертсмер: Ярослав Сенишин \$10.
Лонг Айленд Сіті: Роман Пачовський \$10.

Найагара Фолс: Е. Грицину \$10.
Нью Йорк Сіті: По \$10: Волод. Гудіцький, Інок. Дмитро Куличин, Євген Лисняк, Юлія Лисняк, Роман Лисняк, Олександр Марчук, Валентина.

Maple Coal & Coke Co.
antracite FUEL OIL bituminous
FUEL BURNERS
SALES & SERVICE
72-74 Box Street
BROOKLYN 22, N. Y.
Deliveries to Brooklyn, Queens & Manhattan.
Українське підприємство
ФЕДЬКА КУДІАК

УВАГА! — ГРОМАДЯНИ!

DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARKS PLACE
NEW YORK, N. Y.
мас на складі власного виробу

ФІЛЬЦОВІ КАПЕЛЮХИ

у найновіших фасонах, у нас куплені капелюхи приймаємо до переробки. Дальше пригадаємо, що маємо відділ МУЖЕЖЬКОЇ ГАЛІНТЕРІЯ

а саме:

першої якості сорочки, спортивні сорочки, піжами, знайомих марок: „Jaysen“ і „Fruit of the Loom“.

ПРОСИМО ЗАПІТИ І ПЕРЕКОНАТИСЬ ПРО ВИСОКУ ЯКІСТЬ МАТЕРІАЛІВ ТА НИЗЬКУ ФАБРИЧНУ ЦІНУ!

Говоримо по українськи.

Слухайте наші оголошення по радіо-програми п. Мельника кожної неділі між 7-8 год. рано на хвилі 1480, (станція WHOM). ОТВОРЕНО ЩОДЕННО ДО 8:30 веч., в П'ЯТНИЦІ І СУВОТІ ДО 10:00.

DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARKS PLACE, NEW YORK CITY
між 2-ого а 3-ого Елепто.

ВІРДЖІНІЯ:
Річмонд: Гіларія Чубач \$10.
КАНАДА:
Монтреаль: Степан Чехут \$5.
СПРАВЛЕННЯ ПОМІЛОК:
Нюфаундленд: Шікаго, ІЛЛ.: мас бути: О. Губей \$10.

ДЯКОУЧИТЕЛІ

Українська Православна Парафія
Св. Архистратига Михаїла
в Сквері
пошукує.

З ДІВНОГО ДЯКОУЧИТЕЛЯ

який знає хороше діло, може вести Рідну Школу і урядувати представлення та концерти.

Голоситесь на адресу:
ST. MICHAEL'S-UKRAINIAN
ORTHODOX CHURCH
1006 Howell Street, Scranton, Pa.

ДУЖЕ ВАЖНА КНИЖОЧКА ЗДОРОВ'Я, ДІЯ ХОРИХ, ЯКІ ХОРОЧО ДОВІШ РОКИ.

На ревматизм, катар, олдер у жолудку, біль під грудьми, перестуда, кашель, біль нирок, біль голови, недуга нервова, каміня в жолудку, каміня жовчові, біль міхура, недуга шкірна і інші недуги. Хорі знайдуть полегшу.

Пишіть по безплатну книжечку здоров'я.

Адресуйте:
BRADLEY HERB
Box 224, Cooper Station
New York 3, N. Y.

ПЕРЕВІЗ

пасажирів, пакунків і речей у місті, поза місто і на дальшу віддалі.

ПО НИЗЬКІЙ ЦІНІ.

Голоситесь: 6-10 ранку і 6-10 веч.
Телефон: CY-9-7879
M. SHULGIN TRANSPORTATION
2066 Anthony Ave., N. Y. 57, N. Y.

ІВАН КОВАЛЬЧУК
FUNERAL HOME
COMPLETELY AIRCONDITIONED
ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОКОРОНАМИ В СЕРПІ

NEW JERSEY

ЦІНІ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЯКРАЩА У випадку смерті в родині клієнта як в день так і вночі

JOHN KOWALCHUK

129 GRAND STREET
cor. Warren Street
JERSEY CITY, 2, N. J.
Tel. BErgen 4-5131

В. Володимир Пархуч

український погребник Відповідний гідний похорон по уміркованій ціні.

Модерна Каліція БЕЗПЛАТНО Клієнту в день і вночі: WOODROW W. PARHUC

Funeral Director
Licensed New York & Connecticut
439 E. 5th St., New York City
Tel. ORegon 3-2057
S. PARHUC — Notary Public

ІВАН БУНЬО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
закладає погребальні ями та гробівні як в місті так і в околицях

ІВАН БУНЬО
Lensed Undertaker & Embalmer
5th ST., NEW YORK CITY
Highly rated funerals as low as \$150
Telephone GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в БРОКЛІН, БРОКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

Контрольована температура. Модерна каліція до ужитку даром.

PETER JAREMA
29 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. ORchard 4-2568

ПРАЦЯ

Негайно потрібно робітника на малу курячу фарму. Може бути пар старших людей есенуально. Фарма 10 акрів теж може бути продана. Є в добрій бізнесовій околиці. Голоситесь на адресу: M. Tristram, 31 Acres Drive, Hamilton Square, N. J., Phone: 5-5382 Trenton, N. J.

ПОТРІБНО ДЖЕНІТОРА

З 5 фам. дому. Мусить знати дещо напрямляти. Платя після умови і 3 кімнати а лазничкою. Може бути подружжя а 1 або 2 діти.

Голоситесь до:
Mrs. M. KOVALIUK
169 West 80th Street
New York City

Книжки-Журнали-Картки

УВАГА! Лише в Говерлі отримаете три по мистецтві оформлені портрети (всі однакового розміру): 1. Тарас Шевченко, 2. Іван Франко, 3. Укр. Нац. Тризуб — лише за \$1.00! Спішіть за замовленням! Вишліть \$1.00 і відворотною поштою отримаете чудові портрети для прикраси своєї хати, чи установи.

"HOWERLA"
UKRAINIAN BOOK STORE
41 East 7th Street
New York City, N. Y.

ПОМЕШКАННЯ

ДО ВИНАЙМУ:

ТРИ КІМНАТИ
кухня і лазничка,
все до вулиці, без ogrівання,
горяча і тепла вода:

По блиці інформації
телефонувати:
GR 5-5583 N. Y. C.

Професійні оголошення

Д-р мед. ОЛЕКСАНДЕР СУШКІВ

приймає від год. 10-1 і 5-8 щоденно з винятком неділі.
Офіс: 64 E. 7th ST., NEW YORK, N.Y.
Тел. ALgonquin 4-7133

Д-р Мед. СТЕПАН СТЕК

приймає хворих — Понеділок, Середа, Четвер і П'ятниця від год. 4:30 до 8 понод. — У Вівторок від г. 9 рано до 1 і від 4:30 до 8 вечорі. В Суботу від 9 рано до 3 понод. В неділі після умови. — Адреса: 150 East 3 St. N. Y. C. Tel: Or.3-2738.

Dr. S. CHERNOFF

223 — 2nd Ave., (Cor. 14th St.) N.Y.C.
Tel. GRamercy 7-7667

Острі 8 догочасні недуги чоловіків і жінок. Шкірні. X-Ray. Роздута жила лікуємо без операції. Переводимо аналіз крові для подружжя дозволяти. — Офісний годинник: Щодня від 10 рано до 6:45 вечорі. В неділі від 11 до 1 понод. Екзамінація \$3.00.

Д-р М. МАНЗЕЛЬ

лікар зі старого краю, говорить по українськи, багато років успішно лікує гострі й застарілі недуги мужичів і жінок, недуги нирок і сечового міхура, ніг та загальне ослаблення. Лічення застарілими пеніцилінами та інших лікарств. Аналіз крові, сечі і інших видів. Аналіз крові для подружжя дозволяти.

107 E. 17th ST., NEW YORK CITY
коло 4-го Елепто і Union Sq.
Годинник: Щодня від 10 рано до 1 понод., від 4-7 веч., в неділі від 11-1 понод.
ЕКЗАМІНАЦІЯ \$3.00.

Dr. Med. R. TYLBOR

59 East 3rd St. (к. 2nd Ave.) N.Y.C.
Tel. GRamercy 5-3800

Внутрішні недуги: Fluoroscopi. X-ray Electrocardiograph, Analysis. Переводимо аналіз крові для подружжя дозволяти.

Офісний годинник: щодня 1-3 і 5-8 р.м. В неділі від 10-2 понод.

Dr. J. DERUHA

128 EAST 86th ST., N. Y. C.
над станцією соб. Лексінгтон Ек. Місце має осередне положення, доступне з усіх боків. Окремі ждальні для жінок.

Ордує в будні дні: 10-2 і 4-9 год. Особливу увагу звертає на недуги мужичів і жінок, неправильності й ослаблення. Якщо маєте які труднощі зі здоров'ям тіла або ума, порадьтеся мені з повним довір'ям. Точні огляди, виключаючи й промірку крові, \$3. ПОКІНЧИТИ СТУДІЮ В ЕВРОПІ.

ТЕПЕР ПОРА ЗАПИСАТИСЯ НА КУРСИ САМОХОДОВИХ МЕХАНІКІВ І КУРСИ ІЗДІ.

GR. 7-8951

КУРСИ МЕХАНІКІВ КУРСИ ІЗДІ АВТОМАТИ

Постарасітесь для Вас про екзамен Лайсенсу. Наші учні дістають дипломи. Помагаємо в одержанні праці. Інструкції в українській і англійських мовах. КУРСИ ДЕННИ, ВЕЧІРНІ І НЕДІЛЬНІ. Інструктори фахівці. Зал. в 1916.

L. TYCHNIEWICZ, директор
Metropolitan Auto School
155 — 2nd Ave., близько 10th St.
NEW YORK CITY

THROUGH THE PROMISE OF DOUBLE PAY AND RATIONS OF WHISKEY, WOLF GOT THE PROMISE OF M'BUU, THE NATIVE HEADMAN, TO DESERT THE WARRICK SAFARI.

AT THE MENTION OF WHISKEY, OLD M'BUU'S PIG EYES GLEAMED. "CAN DO, WE GO NOW?" HE GRUNTED. "NO," WOLF CAUTIONED. "WAIT TILL I TELL YOU."

При згадці про горілку свинячі очі старого М'Булі заблищали. „Можна зробити! Ми йдемо зараз?“ хрюкнув він.